

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Exhortationes|| Ad|| Religiosos

Dirckinck, Johann

Coloniæ Agrippinæ, 1704

2. Mors Isabellæ, vita Borgiæ. Thema. Ut & vita Jesu magnifestetur in corporibus nostris. 2. Corinth. 4.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51834](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51834)

Diabolus hujus vel illius in saeculo no-
tae aut familiaris speciem ingerat, illi-
co ad mortis memoriam confugiamus:
si caro fortassis titillet, & voluptatis
deliderium excidet, mox ad mortis ver-
miumque memoriam, velut ad asylum,
recurramus. Si mundus terrena bona
divitias, honores offerat, è vestigio,
ad funera quotidiana oculos reflecta-
mus; ex quibus omnium harum vanita-
tum brevitatem, falsitatemque abundè
perspiciemus. Mors enim speciem de-
turpat, voluptates abscondit, divitias ra-
pit, honores precipitat, omnia denique
suisque deque vertit & pessundat. De-
inde ubi cum S. Francisco vanitatem
intimè penetraverimus omnibus istius-

modi nugis & quisquiliis mundi mori
fatagamus. Moriamur indies magis,
magisque voluptatibus, divitiis & ho-
noribus saecularibus, quæ in mundo du-
dum reliquimus, & nihil horum ne mi-
nimum quidem resumamus, aut repeta-
mus: moriamur quotidie amicitiis parti-
cularibus, & affectui inordinato erga
parentes & sanguine junctos, & alios
quoscunque: moriamur denique nobis-
met ipsis, corpori, carni, sensui, propriis
commodis, quin & voluntati propriae;
& in his nos quotidie, imò horis singulis
abnegare studeamus: ita cum S. Paulo,
cum S. Francisco Borgia: semper mor-
tificationem JESU in corpore nostro
circumferemus.

EXHORTATIO II.

PRO FESTO

S. FRANCISCI BORGIAE.

Mors Isabellæ, vita Borgiae.

T H E M A.

Ut vita Jesu manifestetur in corporibus nostris. 2. Cor. 4. 10.

Mortem Isabellæ, mor-
tem esse Borgiae, ex-
hortatione prece-
dente declaravimus;
nunc vela vertimus,
& Isabellæ mor-
tem, vitam Borgiae
esse pronuntiamus; quemadmodum

Franciscus ipse solitus fuit, ejus mor-
tem, suum vocare natalem. A vivis
sanctimoniæ & miraculorum gloriâ il-
lustribus, mortuos ad vitam revocatos
esse legimus, quàm plurimos; at à mor-
tuis resuscitados esse mortuos, per pau-
cos reperimus: quamvis exemplum il-
lius L. 4. Regum c. 13. inveniamus:
Ubi quidam sepelientes hominem, projece-
runt cadaver in sepulchrum Elisai; quod,
cum

cum tetigisset ossa Elisai, revixit homo, & stetit super pedes suos. Quod in morte & vita naturali rarum est; in morte & vita mystica, seu spirituali est frequens: quot enim homines, cadaverum aspectus, aut seria mortis meditatio, sive ab anime morte ad vitam; sive à vita tepida, ad ferventem; sive à seculari, ad religiosam non traduxit? His jure annumeratur S. Franciscus Borgias, qui ex conspectu cadaveris Isabellæ Augustæ, adeo deformatæ, quasi revixit; mundo mortuus, Deo in Religione renatus fuit: illo enim aspectu, velut vulnere ictus, exclamavit: *O miseram vitam rationem! ô fallaces hominum spes! & inanes nostras cogitationes! Quousque tandem diligimus vanitatem, & quarimus mendacium? Quousque veris neglectis, umbras consecramur? Regna, Imperia, nobilitas, honores morte solvantur: forma dignitas, morbo & morte amittitur: omnia denique cito ex latitia & voluptate, ad luctum & lacrymas recidunt. En illa Augustarum pulcherrima, ut in funere deformata jacet! Expergiscere igitur anima mea; expergiscere è veterno. Sat Principi mortali datum; te, te, sequar immortalis. Illumina Deus meus, oculos meos, ut æque commonstra, ut quod reliquum est vite spatium, per breve illud quidem, at quantum id est, recte, pieque transigatur. Sic ferè Franciscus, tuis ubi: tim lacrymis, repetens identidem: Sat datum mortali Principi, deinceps immortalis servendum, si sapit: transcribam igitur reliquum vite tempus Regia cælesti. Ita Ribadeneira in vita L. 1. c. 7.*

Quomodo autem, ex morte Isabellæ in alium virum mutatus, non amplius vitam mundi, sed vitam piam, justam,

sanctam egerit, imò vitam JESU in se, verus Jesuita manifestaverit, hæc dictione explicabimus.

I. Ut JESU vitam, sanctam, puram, & immaculatam in nobis manifestemus, moribusque nostris exprimamus, ante omnia, vitia & peccata mortificare necesse est; quæ JESU vitæ contraria sunt, & gratiæ vitam profus extinguunt; ea de causa præmisit Apollonius: *Semper mortificationem JESU in corpore nostro circumferentes; ac deinde subiunxit: Ut & vita JESU manifestetur in corporibus nostris: Illa enim ad hanc, tanquam medium unice necessarium, à S. Paulo requiritur. Cui consentit Doctus mellissimus serm. 1. de festo Apost. Petri & Pauli, ita interrogans: Puto parva res est, sic vivere? magnum aliquid, imò maximum est. Non vivit, qui superbi inflatur, qui luxuria solidatur, qui seipsum inficitur peccatis: quoniam non est hoc vivere; sed vitam confundere, & apprehendere usque ad portas mortis. Quæli diceret: non est hæc vita JESU; sed vita mundi, vita carnis, vita bestialis. Quænam igitur est vita JESU? In primis vita pura, vita casta; vita immaculata: hæc enim: *Quis ex vobis arguit me de peccato?**

Atque hanc vitam JESU, pro virtute in se manifestare & exprimere studuit S. Franciscus Borgias: prima enim ejus cura fuit, declinare à malo: nam ea de causa mundum deseruit; Societatem JESU elegit, ut in ea potius viveret, & caderet rariùs. Sacerdotio initiatus, in cor haberet mundius, singulis horis diurnis, se ipse ad unguem excutens, exploransque memoriâ repetebat, dicta,

dicta, facta, & prætermiffa, inquirens in fe gnauiter, bifque in die exhomologeli facrà animum expians; facris in aurora operaturus, & vefperi fe ad quietem comparans nullum diem abire pariebatur, quo non fuo fe pedè metiretur, æftique temporis rationem fubduceret, ne mors imparatum opprimeret: licet, qui aures confitenti dabane, vix quod reprehenderent, expiandumque putarent, reperiebant: at ille cœlefti lumine acutiùs videbat, fempèrque pauidus vixit, omnia metuens, ac penè trepidans: iudicia enima Dei viventis & videntis omnia, longè à mortaliu iudicio difcrepare aiebat: timeret itaque, quifquis faperet, Deum.

Nos, Chariffimi, ad Societatem Iesu vocati fumus, non ut nudum Iesu nomen præferamus; fed omen & rem imitemur: Iesus autem eft Agnus fine macula, eft candor lucis æternæ; innocens, impollutus, fegregatus à peccatoribus; quem cum S. Francisco noftro, pro modulo imitari conemur: ut in morte & fupremo examine perfpicax ille iudicis corda fcrutantis & renes, nihil deprehendat, quod ejus oculos offendat. Quare fontes peccatorum, vitia inquam, & paffiones fedulo obftuamus, ne aquas peccatorum turbidas emittant; fenfuum portas diligentiã custodiã claudamus, crebram noftri difcuffionem inftituamus; crebrà exhomologeli peccata expiemus. ut vita Iesu pura, & innocens, manifeftetur in nobis.

II. Vita Iesu; à principio ad finem, in fuma paupertate tranfacta fuit; à ftabulo ad crucem dicere potuit, quod à Vate Regio, in perfona ejus, prædictum:

Pauper fum ego à juventute mea. Pſal. 87. 16. Et vulpes foveas habent, & volucres cœli nidos; Filius autem hominis, non habet ubi caput reclinet. Matth. 8. 20. Atque ita exemplo & vitâ fuâ, viam nobis ad vitam æternam monſtravit: fecundum illud Act. 3. 15. Notas mihi feciſti vias vitæ: Qui ipſe es Via, Veritas & Vita. Joan. 15. Hanc viam inivit, hanc veritatem cognovit, hanc vitam tenuit noſter Franciſcus, ut vita Ieſu, in fe maniſeſtaretur.

Quanto enim ardore, viam paupertatis complexus fuit: certè inſtar boni negotiatoris, *Inventâ hâc pretioſâ margaritâ, vendidit omnia, quæ habuit, & emitt eam. Matth. 13. Ideoque ſimul ac Societati nomen dedit, votisque ſe aſtrinxit, pecuniam exinde non contrectavit, & quod mireris magis, in homine adeo opulento, auri, argenti que pretium ignorabat. Enituit iſthæc rebus in omnibus virtus, in victu, in cultu corporis, in lecto, in cubiculo, in papyro, quâ conciones ſuas excipiebat; in foco, dum frigus urgeret, inſtituendo, in calceis novis detrectandis, in caligis licet pannofis rupiſque non permutandis. Stipem vicatim cogebat, & panis fruſta libentiùs, quàm panes integros guſtabat: in tot itineribus, induci nunquam potuit, ut ſanitatibus gratiã ſyndonem mundam circumferret; ne quid in paupertatis jura peccâſſe videretur: in ſtramine libens cubabat, vel ſub dio, aut tenui tecto, ventis hac, illac ſpirantibus: chlamyde aut ſâgo, in itinere nunquam uſus, ſive hiberni, ſive æſtivi temporis hora foret. Ribad. L. 4. vitæ c. 2. Verbo in omnibus occaſionibus*

LI paupet-

paupertatem ardentiore querebat desiderio, quam quivis euclio divitias, aut lucra, ita ut cum Jesu paupere dicere posset: *Pauper sum ego*, omnia paupertatis incommoda, sua reputans lucra & emolumenta.

Si & nos, Charissimi, Jesu vitam in nobis manifestare cupiamus, paupertatem cum Jesu & Francisco nostro amemus, & nec solum in oblatiis rebus promptè admittamus; sed etiam in omnibus occasionebus quaramus: majora jam repudiavimus, & sæculo reliquimus, caveamus ne amorem & cor nostrum ab illis ad minora transferamus; & nugis quisquiliisque affigamus; sed omnia, quæ mundus amat, arbitremur ut stercore, ut Christum lucrificamus; & ejus vitam, paupertatemque in nobis exprimamus.

III.
Humilis.

III. Vita Jesu, tota, humilitate ac animi demissione plena fuit: hæc enim virtus propria Christi, & Christianorum est, ab ipso, exemplo & verbo commendata: *Discite inquit à me, quia mitis sum & humilis corde*, Matth. 11. 29. Et in Psalmo: *Exaltatus autem humiliatus sum: cum summus essem, ac maximus, infimus esse dignatus sum & minimus: vermis & non homo, opprobrium hominum & abjectio plebis*, Psal. 21. 7. Quæ virtus Augustino teste, homines Angelis adjungit, sicut è contrà, vitium elationis, ex Angelis Dæmones efficit. Non tugebant ista S. Franciscum Borgiam, quando omni studio, omni industria & conatu in animi submissionem incubuit, à suæ con-

versionis exordio, usque ad finem vitæ & quoniam ad humilitatem, ut monet S. Bernardus, viam pandit humilitatio, curabat sedulo, ut, ubi se perfectè nôlle cœpit, rerum omnium conditarum puderet, pigeretque. Hinc precationum omnium initia ducebat: hinc materiam dislerendi desumebat: hoc nunquam non animo versabat: jam se velut ab inferis reducem ac redivivum intuebatur; jam se ad Judæ & Luciferi pedes abjectum contemplabatur. *Hodie inquebat ad Titones, in mundo locum nullum reperi, sextum enim jam annum, ad Judæ pedes, illum mihi fugebam; nunc dum Christum vis adlutum, lavare, tergere & osculari stent confidero, nullum mihi, inde expulso, relictum locum reperi*. Ribad. L. 4. o. 1. Et ne in mente solum hæc demissio lateret, ad vilissima, omnis generis opera, prodibat, quæ majori gulto ac delectatione, quam superbissimus quisque, sublimia & excelsa, exercebat. Ligna ad focum comportare, ollas mundare, lances tergere, pavementum verrere, in omnibus culinæ ministeriis Coco obtemperare, mensa accumbentium pedes osculari, calcem & lapides ad fabricam Domus deferre, pueros nôlâ ad catechismum convocare, ægris in nosocomio inservire, humillimus Dei famulus in deliciis habuit: quæ omnia in tam illustris stemmatis viro hæc dubiè magis sunt admiranda.

Hæc, Charissimi, est humilis vita Jesu, hæc est via Veritatis ad vitam, quam Franciscus quoque nôlter conlan-

constanter tenuit, ad quam mortis consideratio, ingressum referavit. Si nos superbiam, ambitionis, vanæ gloriæ tentatio impetierit, mors nostra, cinis, pulvis, vermibus nullo eam negotio dissipabit: solum, quid simus, quid fuerimus, quid futuri sumus, assidue animo volvamus, atque intime penetrare allaboremus, & facile confusionis, depressionisque nostræ mille titulos inveniemus, atque ad omnia infima vilissimæque ultro nos demittemus, ut vita Jesu manifestetur in nobis.

IV. Vita Jesu laboriosa extitit, & activa, licet contemplatione mixta; nunc enim Redemptor noster Verbum divinum prædicabat, nunc preces fundebat: nunc oppida & castella obibat, nunc Patrem cælestem adorabat; dies integros conversioni animarum tribuebat, & in oratione pernoctabat, quin & inter assidua negotia, itinera, & labores spiritum ab oratione non relaxabat. *In laboribus, à juventute mea.* Franciscus, ut hanc vitam Jesu laboriosam & quietam; activam & contemplativam in se exprimeret, nullam non indulgentiam adhibuit.

Ad Marthæ officia, vitamque ejus laboriosam spectabat, Societatem universam gubernare, literas quàm plurimas exarare, itinera, jussu summi Pontificis, ex obedientia conficere, Verbum Dei prædicare, doctrinam Christi, rudi populo & pueritiæ exponere, aliæque zeli opera exercere. Ad Mariæ, & contemplativæ vitæ munus pertinebat, assiduas prædictis functionibus, preces interserere, ardentiaque suspiria velut

jacula in cælum emittere, annuè octiduanâ S. Ignatii a cæli spiritum inflammare; post mediam noctem, quinas fœnâve horas in quiete, summâ animi voluptate, orando & contemplando exigere, & veluti Jacob, cum Deo, pro obtinenda benedictione luctari. Quibus viis, ut notat Ribad. L. 4. c. 4. eo devenerat, ut Deum ubique præsentem circumferret, & locus frequens ac negotium, templi & solitudinis vicem, nec non materiam, segetumque precandi suppeditaret. In itineribus, licet corpus lassitudinis incommoda sentiret, animo tamen id præclare evenire assererat, ut in via liberum ab interpellantibus, & vacuum precandi tempus nancisceretur: montes enim, sylvas, & flumina, & apricos campos, herbis, vitibus & arboribus vestitos, ad orandum invitare, præconsequi vocem emittere Deum, ut mortales agnoscerent, agnitionem ament, amatum rerum conditarum gratiâ, laudent assidue & laudato tandem aliquando, morte feliciter obitâ, persuantur. Ea verò attentione & ardore in his pietatis exercitiis versabatur, ut crebrò extra se positus, ac totus in Deum abreptus atque absorptus cerneretur.

Talis, ad imitationem JESU, vita Francisci fuit, laboriosa, & quieta, activa & contemplativa: talis & nostra esse debet, si JESU vitam in nobis exprimere desideremus: ad quam viva mortis meditatio juvabit plurimum, quàm angusti sint vitæ & laboris termini, demonstrando: ex quo dum tempus habemus, operari pro Dei

L 1 2 gloria

gloria statuamus : veniet enim nox. appropinquabit brevi mors, quando nemini ultra operari pro aeternitate felici licebit.

Quocirca, Dilectissimi, cum mors Isabellæ fuerit vita Borgiæ, & ansa ac origo JESU vitam non qualemcunque sed perfectam, sanctamque in se manifestandi & exprimendi. Mors nostra, mors cuiusvis proximi, mors aliorum quotidiana, stimulum nobis & ansam præbeat, non seigniter, sed ferventer JESU vitam exprimendi. 1. JESU vita pura, sancta, immaculata fuit, expressit eam Sanctus Franciscus Borgias, ut & nos imitemur, mors persuadeat : Fac ea quæ moriens facta fuisse voles : Optabis in morte puram te duxisse vitam : nunc id præsta, & in fine lætaberis. 2. Vita JESU & Francisci nostri pauperrima extitit : mors, quæ omnia auferet, nihil relinquet, imitationem persuadeat. 3. Vita JESU & Francisci summa humilitate emi-

nuit, mors, cinis, pulvis, & omnium honorum, instar fumi in auras abeuntium brevis, ad æmulandum impellat. 4. Vita JESU laboribus assidue referta fuit, orationibus intermixta : si JESU vitam agere optemus, laboribus nostris preces & suspiria inferamus, & alleviabuntur : stimulumque strenuè pro Dei gloria laborandi, mors addet ; in qua : *Tempus non erit amplius*. Quadruplicem hanc vitam Jesu, si in præfenti mortalitate, in nobis ad Christi & Sancti Francisci exemplum expresserimus : in futuro quòque sæculo, gloria Jesu, vita Jesu manifestabitur in nobis : quando *similes ei erimus, & videbimus eum sicuti est* : ejusque visione, dilectione & fructione, tota aeternitate beabimur.

**
**

